

22. 12. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela přinese slíbené odstranění tvrdostí, ale jen u nejméně závažných případů insolvence

O tom, že úpadek bude pro členy statutárních orgánů (SO) bolestivější, bylo již mnohé napsáno. Neuškodí však znovu si připomenout základní změny, ke kterým v tomto ohledu s účinností od 1. ledna 2021 dochází.

Aktuální novela zákona o obchodních korporacích (ZOK) je teprve třetí novelou tohoto zákona od roku 2014. Není bez zajímavosti, že deklarovaným důvodem je odstranění přílišných tvrdostí, k čemuž opravdu částečně dochází ve vztahu ke společnostem v počátečních fázích insolvenčního řízení. Nicméně u společností, kde bylo rozhodnuto o řešení úpadku, zejména tam, kde byl na majetek prohlášen konkurs, bude skutečný dopad novely přesně opačný. Ačkoliv se novela ZOK netýká jen otázek odpovědnosti člena SO v případě úpadku obchodní korporace, právě tyto změny lze považovat za nejzásadnější.

Zrušení ručení

Pro připomenutí dle dosud platné právní úpravy platí, že člen SO ručí za dluhy společnosti, jestliže bylo rozhodnuto o úpadku a zároveň člen SO o hrozícím úpadku „*věděl či mohl vědět a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil vše potřebné k jeho odvrácení*“. Uvedené zákonné ručení se novelou zcela ruší a namísto toho - s jiným testem a jen pro případ konkursu - zavádí právo insolvenčního správce požadovat, aby člen SO poskytl do majetkové podstaty peněžité plnění až do výše rozdílu mezi dluhy a majetkem společnosti.

V případě konkursu peněžité plnění do majetkové podstaty

Insolvenční správce bude nově oprávněn (a v případě rozhodnutí věřitelského výboru povinen) podat v rámci insolvenčního řízení návrh na poskytnutí plnění do majetkové podstaty. Příslušný soud na základě toho může - byl-li na majetek společnosti prohlášen konkurs a „*přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku*“ - rozhodnout o povinnosti člena SO poskytnout uvedené plnění, a to až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku společnosti. Při určení výše plnění soud přihlédně zejména k tomu, „*jakou měrou přispělo porušení povinností k nedostatečné výši majetkové podstaty*“. To pak bude otázkou pečlivého hodnocení příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti a nedostatkem majetku.

K zásadní změně dochází i z procesního hlediska. Je na místě připomenout, že za současné právní úpravy případnou neochotu člena SO uhradit dluhy společnosti z titulu zákonného ručení je třeba řešit klasickým soudním řízením, které nebrání skončení insolvenčního řízení. To ovšem v případě řešení úpadku konkursem mohlo za určitých okolností znamenat, že konkurs skončí a společnost zanikne dříve, než bude skončeno řízení o žalobě na plnění proti ručiteli, což vedlo k zániku dluhu samotného a s ním i jeho zajištění. Nově s účinností od 1. ledna 2021 bude tato otázka řešena incidenčním sporem, před jehož skončením nelze insolvenční řízení uzavřít.

Uvedený způsob inspirovaný francouzskou právní úpravou patrně lépe respektuje zákonný požadavek na poměrné uspokojení věřitelů, neboť dochází k plnění do majetkové podstaty. Stávající žaloba z titulu ručení je totiž samostatnou žalobou každého věřitele, který dokonce ani nemusí být přihlášeným věřitelem do insolvenčního řízení, a kde se úspěšnost jednotlivých žalob výrazným způsobem liší v závislosti na více či méně ovlivnitelných faktorech.

Pro členy SO z hlediska jejich odpovědnosti je však nepochybně méně výhodné, že insolvenční správci (osvobození od soudního poplatku) budou motivováni podávat žaloby už jen z důvodu lepší naděje na výtěžnost konkursu a především, že takové řízení se bude týkat všech přihlášených pohledávek, tj. i pohledávek věřitelů, kteří by jinak zůstali vůči členu SO úpadce zcela pasivní. Takových je přitom v praxi naprostá většina.

Nejasná je otázka určení přesné částky, kterou má člen SO zaplatit. Objevují se názory, že insolvenční soudy budou nejprve jako předběžnou otázku posuzovat, příp. pomocí mezitímních rozhodnutí rozhodovat, o tom, zda člen SO přispěl porušením svých povinností k úpadku společnosti. A že o přesné částce bude rozhodnuto až v okamžiku, kdy bude známa. V tomto ohledu obsahuje nová právní úprava řadu výkladových obtíží a nejasností. Není určeno, k jakému okamžiku ani z čeho má být při stanovení částky vycházeno. Přitom v konečné zprávě v závěru insolvenčního řízení má být už zohledněno, zda a v jaké výši se podařilo plnění od členu SO vymoci a/nebo zda byla pohledávka vůči členu SO odložena jako nedobytná. Lze proto očekávat další průtahy v závěru insolvenčního řízení a počáteční nejistotu danou absencí ustálené judikatury k těmto otázkám.

Vydání prospěchu

K další významné změně dochází u povinnosti vydat zpět plnění, které člen SO za poslední dva roky od společnosti obdržel. Stejně jako v případě zrušeného ručení se změnil test. Pokud člen SO „*přispěl porušením svých povinností k úpadku*“, pak soud automaticky uloží povinnost vydání prospěchu. Změna procesního charakteru spočívá v tom, že i tato otázka bude nově řešena na návrh insolvenčního správce v incidenčním řízení a že o povinnosti vydání prospěchu lze rozhodnout nejdříve až ve fázi po rozhodnutí o řešení úpadku (bez ohledu na to, zda je řešený konkursem či jinak). Nově se též lhůta dvou let nebude počítat od právní moci rozhodnutí o úpadku, ale od okamžiku zahájení insolvenčního řízení.

Vyloučení z funkce

Podle nové úpravy vyloučení z funkce členu SO v jiných obchodních korporacích postačí, že člen SO „*opakovaně nebo závažně porušil své povinnosti při výkonu funkce*“. Zákaz bude nově možné dle uvážení soudu uložit i na dobu kratší než tři roky. Pokud insolvenční soud uloží členu SO povinnost zaplatit do majetkové podstaty peněžité plnění (jak popsáno výše), vyrozumí o tomto rozhodnutí rovněž soud, který je oprávněn rozhodnout o vyloučení členu z výkonu funkce v jiných obchodních korporacích.

Přechodné ustanovení

Podle přechodného ustanovení se nová pravidla použijí na insolvenční řízení zahájená po 1. lednu 2021.

Dopady novely

Nová úprava v souladu s francouzským vzorem lépe chrání věřitele, z nichž nejvíce se zřejmě dotkne menších věřitelů, kteří by jinak – s ohledem na časové a jiné náklady – zůstali pasivní.

V důsledku novely se však nepochybně zvýšila rizika spojená s výkonem funkce členu SO, kterým lze

proto doporučit, aby především v případě hrozícího úpadku pečlivě plnili své zákonné povinnosti a důvody pro správnost svého postupu dostupné v okamžiku rozhodnutí měli dostatečným způsobem podložené a zdokumentované. Čím důležitější rozhodnutí, tím lepší je mít stanovisko odborníka písemně.

Mgr. Michal Hrabovský, LL.M.,
vedoucí advokát

Mgr. Ing. Ondřej Šudoma,
advokátní koncipient

EVERSHEDS SUTHERLAND

[Eversheds Sutherland, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Oasis Florenc
Pobřežní 394/12
186 00 Praha 8

Tel.: +420 255 706 500
Fax: +420 255 706 550
e-mail: praha@eversheds-sutherland.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)

- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)